

Magyarország-Szerbia
IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program

Jó szomszédok
a közös
jövőért

*Oktatási segédanyag a szervezetek szellemi tulajdon
kezelési szabályzatának összeállításához*

- Kivonat -

A projekt az Európai Unió
társfinanszírozásával valósul meg

1. A szellemi tulajdon kezelési szabályzat útmutató üzleti szférára is alkalmazható aspektusai

A **2005. január 1-jén hatályba lépett innovációs törvény 18. §-ának** (1) bekezdése alapján a kutatóhelynek minősülő költségvetési szervnek és közalapítványnak, valamint az államháztartás alrendszeréhez kapcsolódó vagyomból létrehozott, kutatóhelynek minősülő közhasznú társaságoknak (a továbbiakban együttesen: kutatóhely) szellemi tulajdon kezelési szabályzattal (a továbbiakban: szabályzat) kell rendelkezniük.

Az üzleti vállalkozások esetében azonban nincs törvényi kényszer a szabályzat meglétét illetően. Véleményünk szerint azonban egy olyan vállalat, amely komolyabb innovációs tevékenységet folytat szükségszerűen rendelkezni kell szabályzattal. A közfinanszírozású kutatóhelyek munkáját elősegítendő az innovációs törvényhez kapcsolódó intézkedésekről szóló **2286/2004. (XI. 17.) Korm. határozat 5. pontja** előírta, hogy a szabályzatok kidolgozásához módszertani útmutatót kell kiadni.

2. Tárgyi hatály

Az innovációs törvény 18. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerint a szabályzatnak ki kell terjednie különösen a kutatóhelyen létrejött és az ellenszolgáltatás fejében szerzett szellemi alkotások értékelésének és nyilvántartásának elveire.

Iparjogvédelmi oltalom tárgyát képező szellemi alkotások, szerzői művek

A szabályzat rendelkezéseit alkalmazni kell azokra az alkotásokra, műszaki megoldásokra, amelyek alkalmasak arra, hogy iparjogvédelmi oltalom (szabadalom, használati mintaoltalom, növényfajta-oltalom, formatervezési mintaoltalom, topográfiaoltalom) tárgyát képezzék, vagy amelyek jogszabály erejénél fogva szerzői jogi védelem alatt állnak.

Know-how

A szabályzat hatályát gyakorlati okokból csak olyan know-how-ra célszerű kiterjeszteni, amely megfogható, az alkotóktól függetlenül is létező formában (írásban vagy elektronikus úton) is rendelkezésre áll.

Védjegyek és árujelzők

A szellemi alkotásnak az innovációs törvény szöveggörnyezetében alkalmazandó meghatározásából ugyan hiányzik a védjegy és az árujelző, mégis indokolt, hogy bizonyos esetekben ezen megjelölések is a szabályzat hatálya alá tartozzanak.

3. Iparjogvédelmi oltalom típusai

Szabadalom

A szabadalom a találmányok jogi oltalmát biztosítja azáltal, hogy a szabadalom tulajdonosa számára a versenytársakhoz képest előnyösebb pozíciót teremt a termékek és technológiák piacán.

A szabadalom tulajdonosának kizárólagos joga van a találmány szerinti megoldás hasznosítására, azonban a szabadalmi oltalom időtartama és területi érvényessége nem korlátlan, az oltalom a szabadalmi bejelentés napjától számítva legfeljebb 20 évig lehet érvényes, és csak abban (azokban) az ország(ok)ban, amely(ek)ben engedélyezték.

Növényfajta-oltalom

A növényfajta-oltalom a nemesített növényfajták (hibridek, vonalak, klónok stb) jogi oltalmát biztosítja. Növényfajta-oltalomba részesülhet bármely növényteni nemzetséghez és fajhoz tartozó fajta.

A növényfajta-oltalom tulajdonosának kizárólagos joga van a növényfajta hasznosítására, illetve arra, hogy másnak arra engedélyt adjon. A növényfajta-oltalom a megadásától számítva 25 évig, szőlő és fák esetén 30 évig tart.

Használati mintaoltalom

A használati mintaoltalom a szabadalmazható találmány színvonalát el nem érő új szerkezeti kialakítások védelmére szolgáló oltalmi forma. A mintaoltalom alapján a minta jogosultjának kizárólagos joga van arra, hogy a mintát hasznosítsa, illetve, hogy a hasznosításra másnak engedélyt adjon. Az oltalom ideje 10 év, ezt követően a minta közkinccsé válik.

Védjegyoltalom

A védjegy az árujelzők legfontosabb fajtája. A védjegy, mint árujelző, az egyes áruk és szolgáltatások azonosítására, egymástól való megkülönböztetésére, a fogyasztók tájékozódásának előmozdítására szolgáló jogi oltalom. A gazdasági verseny alapvető eszköze, kiemelkedő szerepet játszik a marketing és a reklám területén.

Földrajzi árujelző

Magyarország gazdaságában a mezőgazdaság és az élelmiszeripar különleges jelentőséggel bír. Ugyanez elmondható a fenti iparágakhoz szorosan kapcsolódó bortermelésről is, ám az ország az agrárterületen kívül számos egyéb, hagyományosan kiváló minőségű

termékkel büszkélkedhet. A földrajzi árujelzők oltalmának lényege, hogy - a termékek minőségi jellemzői és származási területük között bizonyíthatóan fennálló kapcsolatot elismerve.

Formatervezésiminta-oltalom

Az ipari termékek külső formájának jogi oltalmát biztosítja. Az oltalom révén a formatervezési minta tulajdonosa piaci pozícióját megteremtheti, vagy tovább erősítheti.

4. A szellemi vagyon nyilvántartása

A kutatóhelyen létrejött vagy ellenszolgáltatás fejében megszerzett szellemi alkotások könyv szerinti értékét azon kimutatott költség- és ráfordításelemek szolgáltatják, amelyek létrehozásuk/megszerzésük során felmerülnek, azaz a szellemi alkotás közvetlen önköltségét alkotják.

Szellemi vagyonértékelési módszerek

A szellemi tőke fogalmára vonatkozóan nem alakult ki egységes definíció sem a nemzetközi, sem a magyar szakirodalomban: többféle meghatározás és megközelítés él egymás mellett. A szellemi tőke alapvetően három összetevőjét lehet megkülönböztetni.

Ezek a következők:

- Humántőke
- Strukturális tőke
- Kapcsolati tőke

Más megközelítésben a szabadalomértékelési módszerek öt típusa különíthető el:

- Költségalapú értékelési módszerek (cost-based approaches)
- Piaci alapú értékelési módszerek (market-based approaches)
- Jövedelemalapú értékelési módszerek (income-based approaches)
- Opcióalapú értékelési módszerek (options-based approach)
- Értékmutatók használatán alapuló módszerek (value indicators)

A szakértők szerint a szabadalmak értékének becsléséhez a legcélravezetőbb több módszer kombinált alkalmazása. Ilyen az ún. hibrid összehasonlítható licencdíj (comparable royalty rate) módszer.

5. A nemzet márka

Régóta ismert a származási ország (country of origin: COO), származási hely-hatás, amely a kifejezetten megjelölt vagy benne foglalt földrajzi árujelző erejére épül: ez segít a termékek és szolgáltatások iránti igényt felkelteni, hozzájárul a bevételek maximalizálásához és biztosítja a fogyasztói lojalitást.

Területegységhez köthető eredetjelzések

A földrajzi árujelzők meghatározására nincsen általános formula. Megjelenési formájuk rendkívül differenciált lehet egy település, területegység, megye, régió, dűlő, neve vagy akár egy termékjelölés helységneve nélkül, fantázianév és ezek számtalan kombinációja.

Három nagy, tartalmilag lényegesen eltérő kategóriájuk ismert, az eredet-megjelölések, a földrajzi jelzések és a származási jelzések.

6. Eredetvédelem a mezőgazdaságban, élelmiszeriparban

A „földrajzi árujelző” kifejezés a mezőgazdasági termékek esetében lényegében két kategóriát takar:

- az eredetmegjelölést
- a földrajzi jelzést,

melyek alapesetben egy földrajzi egység (helység, táj, stb.) nevéből és egy mezőgazdasági termék vagy élelmiszer nevéből állnak.

Hagyományos és különleges termékek

A hagyományos különleges termék esetében mások a feltételek. Itt lényegében olyan termékről van szó, amelyek összetételükben, vagy előállítási módjukban tradicionálisak anélkül, hogy valamely földrajzi területtel kizárólagos kapcsolatban lennének.

7. Lehetőségek a klaszter esetében

Eredetmegjelölés, földrajzi jelzés

Az áttekintett jellemzők alapján, az **eredetmegjelölés** és a **földrajzi jelzés** is komoly lehetőségeket nyújthat a klaszter számára.

Együttes védjegy

Természetesen nemcsak a földrajzi hely feltüntetése, megjelölése jelenthet potenciált a klaszter számára. Komoly lehetőséget hordozhat magában egy másik speciális védjegy típus az **együttes védjegy** is.

Tanúsító védjegy

A védjegy törvény alapján nemcsak megnevezés vagy eredet alapján, hanem előállítási forma, receptúra vagy minőségi paraméterek alapján is lehetőségünk van levédetni termékünk ezek lényegében a már előbb kifejtett **bagyományos, különleges termék** kategóriába tartoznak. Az ilyen irányú levédetésre **a tanúsító védjegy** szolgál.

8. Összegzés

Megállapítható, hogy a Kincses Bácska élelmiszeripari és gazdaságfejlesztési klaszter esetében számos iparjogvédelmi lehetőség adott, a bejegyzés és jogérvényesítés terén. Tanulmányunkban arra is rámutattunk, hogy a szellemi tulajdon védelemnek, kezelésnek nemcsak jogi, hanem komoly gazdasági előnyei is származhatnak. A termék brandje, imázsa alapvetően meghatározza egy termék lehetséges potenciálját és sikerét a fogyasztói piacon. Az általunk készített tanulmány potenciálisan négy iparjogvédelmi formát azonosítottunk a klaszter esetében. Az eredetmegjelölést, földrajzi jelzést, tanúsító védjegyet, valamint az együttes védjegyet. Ezek mind potenciálisan alkalmazható iparjogvédelmi formák a klaszter tagjai számára. Meg kell jegyezni hogy természetesen az iparjogvédelem sem lehet csodaszer, azonban a termék köré épített brand, minőségi jelzet mellett iparjogvédelmi oltalmat is nyújt. Azaz mindenképpen egy komparatív előnyszerzésre ad módod a versenytársakkal szemben az egyre erősödő piacon.

Bővebb információ a projektről:

crosscluster.darinno.hu

Partnerek:

www.darinno.hu

<http://www.bsccentar.rs/en/>

www.hu-srb-ipa.com

Ez a dokumentum az Európai Unió pénzügyi támogatásával valósult meg. A dokumentum tartalmáért teljes mértékben a Dél-alföldi Regionális Innovációs Ügynökség Közhasznú Egyesület vállalja a felelősséget, és az semmilyen körülmények között nem tekinthető az Európai Unió és / vagy az Irányító Hatóság állásfoglalását tükröző tartalomnak.

Mađarska-Srbija
IPA Program prekogranične saradnje

*Dobri susedi
stvaraju
zajedničku budućnost*

**Образовни водич за Састављање Политика
Заштита Интелектулне Својине за Пословна
Удружења
– Резиме–**

Izvod

Projekat sufinansira
Evropska unija

1. Законски оквир политике интелектуалне својине

Према Закону о иновацијама који је ступио на снагу 1. јануара 2005: буџетске агенције, јавне фондације и непрофитне компаније основане имовином јавног финансијског сектора, које се квалификују као истраживачке институције (у даљем тексту: истраживачка институција) доносе смернице за управљање правима интелектуалне својине (у даљем тексту: ИП Политика) (члан 18. став 1)..

С друге стране, у случају пословних подухвата, не постоји законска препрека за постојање такве политике. Дакле, по нашем мишљењу, ако се фирма бави великим иновационим активностима, онда је неопходно да има ИП Политику. 5. тачка Уредбе Владе 2286/2004. (XI. 17.) захтева издавање методолошког упутства у циљу развоја политика

2. Обим Политике

Члан 18 (2) Закона о иновацијама пружа информације о садржају ИП Политике.

Интелектуалне својине не могу бити предмет заштите индустријске својине, ауторских дела

Одредбе ИП Политике примењују се на оним радovima, техничким решењима, који могу бити предмет заштите индустријске својине (патент, заштита модела коришћења, заштита биљних врста, дизајн, заштита топографије) или који су предмет заштите ауторских права (copyright) ex lege

Know-how

Из практичних разлога, ИП Политика ће обухватати само материјализован, забележен (у писаној или електронској форми) know-how, чије постојање је постојање независно од његовог творца

Жигови и ознаке

Иако поглавље дефиниција у Закону о иновацијама не садржи дефиницију жига и географске ознаке, ипак је прикладно да се ове интелектуалне својине сврстају у оквир ове Политике.

3. Типови заштите интелектуалне својине

Патент

Патент обезбеђује правну заштиту проналазака давањем боље позиције власнику проналаска у односу на конкуренцију на тржишту производа и технологија.

Власник проналаска има ексклузивно право на коришћење решења проналаска, али период и просторно важење патентне заштите нису неограничени. Заштита патента важи до 20 година почев од дана када је патентна пријава поднета и искључиво у земљама у којима је додељена заштита.

Заштита билних врста

Заштита билних врста обезбеђује правну заштиту побољшаних билних врста (хибриди, линије, клонови итд). Заштита билних врста се може одобрити за различите ботаничке врсте и родове.

Власник заштите билне врсте има ексклузивно право на економско искоришћавање билне врсте или да да дозволу за то другима. Период трајања заштите билних врста је 25 година, а у случају винове лозе и дрвећа 30 година од дана добијања дозволе за заштиту.

Модел заштите коришћења

Модел заштите коришћења је правна заштита за нова техничка решења која немају ниво патентираног проналаска. На основу модела заштите коришћења, власник поменуте заштите има, како је предвиђено законом, ексклузивно право на коришћење модела заштите коришћења или лиценцирање другог лице да га користи. Заштита траје до 10 година, онда модел заштите коришћења посатаје део јавног домена.

Жигови

Жиг је сваки знак који се може представити графички и који омогућава да се у току трговине, разликују робе или услуге од других субјеката. Такви знаци могу укључивати речи, укључујући и лична имена, цртеже, слова и облик робе и њеног паковања. То је основни алат економске конкуренције и игра веома важну улогу у маркетингу и реклами.

Географска ознака

Пољопривреда и прехранбена индустрија имају важну улогу у мађарској економији. сто важи и за вина, која су уско повезана са претходне две индустрије, мада је земља поносна и на неколико других пољопривредних производа традиционално високог квалитета.

Препознајући везу између квалитета датог производа и његовог географског порекла, циљ заштите географског порекла је да омогући да прави носиоци делују против оних који незаконито користе дату ознаку.

Дизајн

Заштита дизајна даје правну заштиту за изглед производа. Помоћу ове заштите, носилац права може да створи или ојача своју позицију на тржишту.

4. Снимак интелектуалне својине

Трошкови - који су настали приликом креирања или стицање, су директни трошкови интелектуалне својине – треба да обезбеде књиговодствену вредност створене или стечене интелектуалне својине.

Методe вредновања интелектуалне својине

Не постоји општа дефиниција за интелектуалну својину у међународној, нити у мађарској стручној литератури: постоји много дефиниција и приступа који коегзистирају.

Три основне компоненте интелектуалне својине се могу разликовати. То су као што следи:

- Људски капитал
- Структурни капитал
- Релациони капитал

У једном другом приступу, пет различитих метода вредновања патената се могу разликовати:

- Заснован на трошковима приступа
- Заснован на тржишном приступу
- Заснован на приходу по основу приступа

- Заснован на опцијама на бази приступа
- Заснован на показатељима вредности

Према речима стручњака, најефикаснији метод за процену је комбинована употреба више метода. На пример, хибридна метода.

5. Национални бренд

Ефекат земље порекла (COO) или места порекла је познат већ дуже време, овај ефекат се заснива на снази географске ознаке, изричито идентификоване или имплицирана у самој ознаци. Ово помаже да се пробуди потражња за производима и услугама, доприноси максимизирању прихода и обезбеђује лојалност купаца.

Географске ознаке порекла

Не постоји општа формула за одређивање географске ознаке. Појаве се веома разликују, територија може бити град, област, округ, регион или назив винограда, или чак ознака производа без назива места, може бити измишљено име, или комбинација претходног.

Постоје три, суштински различите категорије географске ознаке порекла, географске ознаке и ознаке порекла.

6. Имена порекла у пољопривреди и прехранбеној индустрији

У случају пољопривредних производа, термин "географска ознака", у суштини обухвата две категорије:

- Ознаке порекла
- Географско порекло

Нормално, ови показатељи потичу од имена географског ентитета (град, планина, итд) и од имена пољопривредног производа или производа прехранбене индустрије.

Традиционални и специфични производи

У случају традиционалних и специфичних производа, услови су различити. У суштини то су производи, који су традиционална у свом саставу, или у својим методама производње, без искључиве везе са географском подручјем.

7. Могућности за кластер

Ознака порекла, географског порекла

На основу наведених чињеница, обе ознаке порекла и географског порекла могу да пруже значајне могућности за кластер.

Колективни жиг

Не само показатељи географске локације могу представљати потенцијал за кластер. Специфична врста жига, колективни жиг може такође дати значајне могућности.

Сертификациони жиг

Према Закону Act XL. од 1997. заштита се може добити не само на основу имена или порекла, већ и на основу методе производње или параметара квалитета. Строго говорећи, они су у поменутој категорији традиционалних или специфичних производа. Знак сертификације обезбеђују заштиту за ове производе.

8. Резиме

Може се рећи да постоје бројне могућности индустријске својине за кластер Kincses Bácska за прехранбену индустрију и економски развој. Наша студија је такође истакла да се кроз заштиту и управљање интелектуалном својиномогу постићи не само правне, већ и велике економске предности. Бренд је производ или слика која фундаментално одређује могући потенцијал на тржишту и успех на потрошачком тржишту. У овом документу, идентификовали смо четири потенцијална облика заштите индустријске својине. То су следећи: ознака порекла, географска ознака, колективни жиг и сертификациони жиг. Ови облици заштите индустријске својине су сви потенцијално корисни за чланове кластера. Наравно, треба напоменути да индустријска својина не може бити решење за сваки проблем, али она пружа заштиту индустријске својине поред имена бренда. Другим речима, то

Više informacija
crosscluster.darinno.hu

Partneri:

www.darinno.hu

<http://www.bsccentar.rs>

www.hu-srb-ipa.com

Evropska unija je pružila finansijsku podršku nastajanju ovog dokumenta. Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Regionalne inovacione agencije velike južne ravnice asocijacije javnog komunalnog i ni pod kakvim uslovima ne može da sesmatrati da reflektuje poziciju Evropske unije i/ili organa upravljanja.